

УДК 327.8.019.5(470):[007:004.056.5(477)]"20"
DOI 10.30970/vir.2019.46.0.10364

ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА ПРОТИДІЇ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ В УКРАЇНІ

Костянтин Співак, Марія Саврук

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000,
e-mail: m.savryk@ukr.net, kosspivak@gmail.com*

Розглянуто інформаційну політику України в протидії інформаційної війни Росії, що почалася від початку утворення незалежної України і тривала з різною інтенсивністю в різних періодах. Особливо загострилась на початку ХХІ століття. Ілюзії щодо мирного співробітництва поступово розвіювались, і став очевидним початок другої «холодної війни». Війна між Заходом і Росією вже триває, проте це не та війна, до якої ми звикли. Кров уже не проливається, а опоненти підтримують майже безперервний зв'язок. Головною метою є не захоплення територій, а набуття впливу як на політичні еліти супротивника, так і на звичайне населення.

Формальною точкою відліку цієї війни, яка точиться переважно в інформаційному просторі, можна вважати квітневе Послання президента РФ В. Путіна Федеральним Зборам РФ 2005 року, у якому він розцінив розпад СРСР як «найбільшу геополітичну катастрофу століття». Аналізуючи ці події 15-річної давності, можна легко знайти витоки сучасної реваншистської політики Кремля. Безперечно, Росія веде агресивну геополітичну кампанію задля повернення собі статусу великої держави. Однак термін «гібридна війна», який останніми роками набув значного поширення, не розкриває всієї сутності конфлікту, адже він може включати широкий спектр подій – від вторгнення «зелених чоловічків» до сфабрикованих новин та діяльності ботів у соціальних мережах.

Інформаційні маніпуляції та пропаганду здавна використовували у впливі на свідомість суспільства. Застосування нових технологій зробило організацію таких кампаній доступнішою, ефективнішою та позбавленою майже будь-яких ризиків. З іншого боку, використання технологій лишає за собою слід, який дає змогу розслідувати та розкривати ці злочини.

Проаналізовано «інформаційний вплив», охарактеризовано сучасний стан інформаційного протистояння між Росією та Україною, досліджено особливості російського інформаційного впливу та основні напрями протидії інформаційній агресії.

Ключові слова: пропаганда; інформаційна війна; інформаційна політика.

Падіння Берлінської стіни можна розцінити як символічний акт закінчення «холодної війни». Нову геополітичну реальність кінця 80-х–початку 90-х років доволі оптимістично описало чимало відомих політологів та геополітиків. Френсіс Фукуяма сформулював, зокрема, концепт «кінця історії», тобто остаточної перемоги ліберальної ідеології над авторитарними й тоталітарними ідеологіями [1].

Проте майже з самого початку XXI століття ці ілюзії одна за одною починають розвіюватись, і ми стаємо свідками початку другої «холодної війни». Так, війна між Заходом і Росією вже триває, проте це не та війна, до якої ми звикли. Кров вже не проливається, а опоненти підтримують майже безперервний зв'язок. Головною метою є не захоплення територій, а набуття впливу як на політичні еліти супротивника, так і на звичайне населення [7].

Формальною точкою відліку цієї війни, яка точиться переважно в інформаційному просторі, можна вважати квітневе Послання президента РФ В. Путіна Федеральним Зборам РФ 2005 року, у якому він розцінив розпад СРСР як «найбільшу геополітичну катастрофу століття» [5]. Аналізуючи ці події 15-річної давності можна легко знайти витоки сучасної реваншистської політики Кремля. Безперечно, Росія веде агресивну геополітичну кампанію задля повернення собі статусу великої держави. Однак термін «гібридна війна», який останніми роками набув значного поширення, не розкриває всієї сутності конфлікту, адже він може включати дії різного роду – від вторгнення «зелених чоловічків» до сфабрикованих новин та діяльності ботів у соціальних мережах.

Інформаційні маніпуляції та пропаганду здавна використовували у впливі на свідомість суспільства. Застосування нових технологій зробило організацію таких кампаній доступнішою, ефективнішою та позбавленою майже будь-яких ризиків. З іншого боку, використання технологій лишає за собою слід, який дає змогу розслідувати та розкривати ці злочини.

Проблемами інформаційної безпеки, інформаційної війни, протидії впливу російської пропаганди та дезінформації, займалося чимало українських дослідників: В. Горбулін, Д. Дубов, В. Петров, М. Ожеван, Т. Черненко, В. Конах, Г. Почепцов, В. Карпенко, В. Ліпкан, В. Остроухов, Я. Короход та інші. Вони в різні періоди аналізували інформаційний простір України, вказували на характерні риси інформаційної експансії Росії, яка використовує в своїх цілях вітчизняні ЗМІ для поширення неоімперіалістичних ідей. Особливо слід відзначити внесок провідних західних аналітиків: Дж. Найя-молодшого, М. Галеотті, П. Померанцева, К. Пола, В. Метьюс та інших, доповіді і дослідження яких стали підставою для прийняття важливих державних рішень у напрямі протидії російській інформаційній агресії.

Незважаючи на доволі велику кількість досліджень та публікацій на цю тему, проблема ефективної боротьби з російською інформаційною агресією, яка застосовує новітні технічні можливості та маніпулятивні технології, залишається актуальною та остаточно невирішеною.

Антизахідна інформаційно-пропагандистська кампанія, розв'язана РФ, виявляє недосконалість саме західного законодавства стосовно боротьби з пропагандою та дезінформацією.

Мета статті: проаналізувати «інформаційний вплив», охарактеризувати сучасний стан інформаційного протистояння між Росією та Україною, дослідити особливості російського інформаційного впливу та основні напрями протидії інформаційній агресії.

Протягом останнього часу простежуємо надмірне посилення протиборства між Росією та Заходом в інформаційній сфері, що пов'язано з активізацією спроб Москви здійснити вплив через інформаційний простір на політиків і політику, яку вони проводять, у вигідне для Росії русло.

Відтак уряди європейських країн вже не можуть ігнорувати вразливість і незахищеність своїх громадян і політичних процесів перед дезінформацією, пропагандою та іншими проявами російської інформаційної агресії. Окрім того, методи російської пропагандистської машини постійно еволюціонують і розвиваються, отож боротьба з цією загрозою вимагає постійних зусиль від відповідних державних акторів. Протистояти російській пропаганді – непросто. Заборона окремих ЗМІ або видалення певних повідомлень не вирішує проблему, адже величезна кількість дезінформаційних повідомлень і використання для їхнього поширення різних каналів робить пропаганду не лише ефективною, а й не надто вразливою.

Спростування фейкових новин потребує багатьох зусиль, отож, пропагандистський матеріал може втратити свою значимість лише у разі, якщо аудиторія отримає правдиву інформацію раніше, ніж брехню. Отож необхідно діяти «на випередження», а саме: підвищувати рівень медіа-грамотності, поширювати спростування фейків; надавати більше фактів, на основі яких потім можна побудувати спростування дезінформації [6].

Основним органом Європейського Союзу, що здійснює фактичну боротьбу із російською дезінформацією, є створений 2016 року East Stratcom Task Force. Група складається з 14-ти осіб, співпрацює з майже 400-ми журналістами та експертами з цільових країн [10] і має бюджет в 3 млн. євро на 2019 рік. Діяльність цієї робочої групи спрямована на:

- тлумачення ключових аспектів політики ЄС, створення його позитивного іміджу та протидію дезінформації;
- загальний розвиток медійного простору в країнах Східного партнерства та країнах-членах ЄС, що передбачає сприяння свободі ЗМІ;
- вдосконалення механізмів, що уможливають передбачення, оцінку та реагування ЄС на дезінформацію, яку поширюють зовнішні актори;
- надання інформаційної підтримки делегаціям ЄС в Азербайджані, Вірменії, Білорусі, Грузії, Молдові, Україні [11].

Першим дітищем East Strat ComTask Force стала кампанія «ЄС проти дезінформації», у рамках якої запущений новий сайт Euvdisinfo.eu. Сайт є частиною загальної кампанії ЄС для кращого прогнозування та реакції на дезінформацію із Кремля. Він випускає щотижневий Огляд дезінформації, надає

інтерактивну статистику й контент англійською, російською та німецькою мовами.

East StratCom Task Force відстежує випадки дезінформації та перекручувань у російській і європейській пресі, розсилає регулярні огляди таких випадків офіційним установам країн ЄС, журналістам і дипломатам.

Окрім того, як відповідь на російську інформаційну експансію, на початку квітня 2016 року Єврокомісія ухвалила «Спільні принципи протидії гібридним загрозам – відповідь Європейського Союзу». Європейський інформаційно-дослідницький центр проаналізував [4] цей документ, та підсумував, що у ньому:

- наголошується на необхідності вироблення державами-членами узгоджених механізмів реалізації стратегічних комунікацій для протидії дезінформації та публічного викриття гібридних загроз;
- зазначено, що важливо захищати об'єкти критичної інфраструктури, оскільки гібридні атаки можуть спричинити серйозні економічні або соціальні порушення;
- визначено, що діяльність у сфері стратегічних комунікацій передбачає тісну взаємодію з НАТО;
- наголошено, що провокатори можуть систематично поширювати дезінформацію, у тому числі в межах цілеспрямованих кампаній у соціальних мережах, щоб досягти радикалізації окремих індивідів та дестабілізації суспільства;
- стратегічні комунікації мають широко використовувати соціальні медіа, а також традиційні візуальні, аудіо та інтернет ЗМІ;
- Служби зовнішніх зв'язків Європейського Союзу, спираючись на діяльність оперативних робочих груп, повинні:
 - оптимізувати роботу лінгвістів, які вільно володіють мовами, що не є офіційними в ЄС;
 - оптимізувати роботу фахівців із соціальних медіа, які можуть проводити моніторинг інформації за межами ЄС;
 - забезпечити цілеспрямовану комунікацію для реагування на дезінформацію.

Крім того, у листопаді 2016 р. Європейський парламент прийняв Резолюцію «Стратегічні комунікації Європейського Союзу як протидія пропаганді третіх сторін» [9]. Ухвалений документ ґрунтується на нормативних актах ЄС, зокрема, на Плані дій щодо стратегічних комунікацій (Action Plan on Strategic Communication). У перших пунктах Резолюції зазначено:

- стратегічні комунікації та інформаційна війна є не тільки зовнішнім аспектом ЄС, а й внутрішнім;
- дезінформація та пропаганда – складові частини гібридної війни;
- меседжі ЄС мають бути наступальними, а не лише захисними у своїх наративах.

У наступних пунктах розкрито особливості інформаційного впливу Росії, зокрема щодо роботи деяких інститутів та органів РФ (серед них –

«Россотрудничество», медіа-холдинг RT, мультимедійний сервіс «Спутник»). Автори Резолюції наголошують, що Росія інвестує значні кошти в дезінформаційні та пропагандистські інструменти як напряду через державні органи, так і опосередковано через контрольовані Кремлем компанії та організації. Кремлівська пропаганда спрямована на журналістів, політиків та громадян ЄС, а значні кошти Кремля спрямовуються на фінансування проросійських політичних партій та інших організацій у країнах ЄС.

Далі Європейський парламент визнає, що «причинами такої успішності Росії є використання нею відсутності правового регулювання у таких сферах, як кібербезпека та функціонування медіа», які Кремль обертає на свою користь. Агресивні дії Росії в кіберсфері полегшують використання нею інформаційної зброї.

Крім того, Європарламент закликає європейські інституції проводити моніторинг джерел фінансування антиєвропейської пропаганди та збільшити видатки на підтримку свободи ЗМІ у країнах-сусідах ЄС. В останній частині документа міститься багато рекомендацій та звернень із пропозиціями до оперативної робочої групи East Stratcom Task Force.

Хоча у зазначеній резолюції проаналізовано надзвичайно великий об'єм інформації та офіційно визнано немотивовану ескалацію Кремлем конфронтації з ЄС, яку здійснюють за допомогою пропаганди та розвитку медіа, на тлі анексії Криму та гібридної війни, що веде Росія на Донбасі, деякі урядовці поставилися до неї скептично.

Зокрема заступник міністра інформаційної політики Дмитро Золотухін відкрито критикує цей документ, стверджуючи, що «Резолюція Європейського парламенту щодо стратегічних комунікацій та протидії антиєвропейській пропаганді – це ще один крок «у нікуди» наших європейських партнерів на шляху пошуку ефективних відповідей на спроби Кремля». Далі він зазначає, що «формулювання Резолюції переповнені подвійним змістом і багатогранною інтерпретацією, що робить неможливим їх використання на практиці, та не дає можливості опиратися на них при розробці національного законодавства» [2].

Паралельно зі своєю далекоглядними планами, Європейська Комісія на початку 2018 року заснувала Групу експертів високого рівня (HLEG) з питань фейкових новин та онлайн дезінформації. Вже у березні 2018 р. ця група, що складалась з 39-ти журналістів, професорів університетів і представників великих американських інтернет-компаній, опублікувала доповідь у форматі рекомендацій щодо того, як ЄС може краще боротися з дезінформацією та підвищити рівень медіаграмотності. Основні ідеї зводяться до такого: збільшити фінансування незалежних фактчекінгових організацій; зобов'язати великі медіаплатформи, такі як Facebook, Google, Twitter, ділитися інформацією про свої пошукові та рейтингові алгоритми зі ЗМІ для кращого розуміння журналістами механіки і поведінки цих соціальних мереж; створити Європейські центри дослідження дезінформації; ввести курси медіаграмотності в школах.

Наступним кроком Єврокомісії стало оприлюднення у квітні 2018 року нового документа – Комюніке «Боротьба з онлайн дезінформацією: європейський підхід» (Communication «Tackling online disinformation: a European approach»). Цей документ окреслює загальні принципи та цілі, на які необхідно зорієнтувати дії щодо підвищення медіаграмотності громадськості та ефективної боротьби з дезінформацією.

Згідно з доповіддю Єврокомісії, загалом заплановані заходи реалізовані або запуснені протягом 2018 року [12]. Особливим досягненням є те, що у жовтні 2018 онлайн-платформи, серед яких Facebook, Twitter та Google, узгодили та підписали Кодекс практики щодо дезінформації.

Зокрема, Кодекс передбачає:

- забезпечення прозорості щодо рекламного вмісту (зокрема, політичної реклами), а також обмеження параметрів таргетингу для політичної реклами;
- надання тлумачень щодо функціонування рейтингових алгоритмів та забезпечення сторонньої перевірки;
- полегшення доступу користувачам до різних джерел новин, що представляють альтернативні точки зору;
- впровадження заходів щодо виявлення та закриття фейкових акаунтів та блокування ботів;
- надання фахівцям, науковцям та державним органам можливості постійно стежити за дезінформацією в Інтернеті [3].

Цікаво, що цей Кодекс практики є першим в усьому світі прецедентом того, щоб приватні компанії на добровільній основі обмежили себе нормами саморегулювання для боротьби з дезінформацією.

Після цього, з огляду на вибори до Європарламенту в травні 2019 р. та цілу низку президентських і парламентських виборів у державах-членах, президент Єврокомісії Жан-Клод Юнкер у вересні 2018 р. оприлюднив низку конкретних заходів протидії інформаційному втручання у вибори – Виборчий пакет, розроблений Європейською Комісією [13]. Виборчий пакет містить такі документи:

- Комюніке про забезпечення вільних і чесних виборів у Європі.
- Рекомендація щодо мереж співпраці під час виборів, прозорості в Інтернеті, захисту від кіберзагроз та боротьби з дезінформаційними кампаніями.
- Інструкцію щодо практичного застосування закону ЄС про захист персональних даних.
- Поправку до Положення про Європейські політичні партії та утворення.

У цьому пакеті документів Єврокомісія розтлумачила питання фінансування політичної реклами; визначила заходи, які уряди держав, політичні партії і ЗМІ мають реалізувати для захисту їхніх інформаційних систем від кіберзагроз; показала, як працюють методи застосування закону про захист персональних даних (GDPR) під час виборів та встановила фінансову відповідальність для політичних партій, які порушують цей закон.

Україна також не стоїть осторонь боротьби з інформаційною експансією Росії в Європі. Російський інформаційний вплив з'явився в Україні не після революції 2014 року – він був тут майже з початку створення Радянського Союзу. Не дивно, що після отримання Україною незалежності 1991 року, цей вплив відновився із новою силою. Так ще в середині 90-х років Росія всіляко намагалась вплинути на внутрішні політичні процеси в Україні, наприклад, відкрито надавала підтримку тим чи іншим кандидатам на президентських виборах (передусім 1994 року).

Проте цей інформаційний тиск значно збільшився після приходу до влади в Росії В. Путіна та нарощування ним імперіалістичних амбіцій серед російського населення. Російська політика майже досягла свого успіху на президентських виборах 2004 року та остаточно укріпила свій вплив, привівши 2010 року до влади відверто лояльного Кремлю президента. Отож не дивно, що російська окупаційна влада скористалась уразливістю України в перехідний період та захопила окремі регіони.

По-суті, населення регіону Донбасу та АР Крим майже 20 років знаходилося під російським інформаційним впливом: люди надавали перевагу російським телеканалам, радіо тощо. Отже, анексія та окупація цих регіонів стала наслідком відсутності будь-якої проукраїнської інформаційної політики та ігнорування реальних настроїв у цих регіонах.

Так чи інакше, цей урок привів до того, що зараз інформаційна політика є одним з пріоритетних напрямів державної політики загалом. Лише 2017 року, майже через три роки після фактичного початку російської агресії, в Україні прийняли Доктрину інформаційної безпеки.

У ній закладено чимало важливих ідей, прописано розподіл діяльності між різними інституціями державної влади, а також передбачено залучення громадянського суспільства. Сьогодні важливо реалізовувати ці теоретичні положення на практиці. Також важливо розвивати стратегічні комунікації шляхом поєднання «публічної дипломатії, зв'язків із громадськістю, військових зв'язків, інформаційних та психологічних операцій, заходів, спрямованих на просування цілей держави».

Основним органом виконавчої влади, який займається моніторингом та боротьбою з російською пропагандою, є Міністерство інформаційної політики, засноване 2014 року. Згідно зі звітом про діяльність міністерства 2018 року, головними напрямками його роботи є: розвиток інформаційного простору України: дерегуляція, демонополізація та деолігархізація; захист свободи слова та права на професію журналіста; реформа медіапростору; медіаосвіта та медіаграмотність; створення системи державних стратегічних комунікацій; реформа урядових комунікацій; реформа системи стратегічних комунікацій; комунікаційна підтримка проведення реформ; інформаційна реінтеграція тимчасово окупованої території АР Крим та м. Севастополь, тимчасово окупованих територій Луганської та Донецької областей; моніторингова місія на Донбас. Популяризація України у світі: реформа системи іншомовлення; соціальні кампанії; відкрита політика.

Отже, у цих діях простежується подібність до інформаційної політики ЄС – поширення позитивних меседжів, створення позитивного іміджу, підвищення рівня медіаграмотності тощо.

Результати аналізу засвідчують, що реакція українського Уряду на зовнішні інформаційні загрози в контексті українсько-російського конфлікту була доволі спорадичною та слабкою. Представники та радники урядовців наголошують, що у них немає необхідних коштів для проведення всебічного моніторингу інтернет-сфери, розробки відповідного програмного забезпечення або створення та управління рахунками, які «боротимуться» з російськими ботами онлайн.

Однією зі значних зустрічних мір українського Уряду була заборона російських web-сервісів, медіахолдингів та соціальних мереж в Україні, наприклад, VK, Odnoklassniki, mail.ru і Yandex. Подібно до блокування російських телеканалів у країні, це рішення є частиною санкцій України проти Росії.

Рішучіші спроби відповідати на російську пропаганду були здійснені громадянським суспільством та медіаініціативами. Наприклад, проект StopFake.org – сайт, запущений студентами, викладачами та випускниками Києво-Могилянської школи журналістики у березні 2014 року – розвінчав понад 2 640 фейкових історій, які випускають переважно російські ЗМІ. Активісти проекту спочатку планували лише перевіряти факти і новини в основних засобах масової інформації, проте вони також борються з дезінформацією в соціальних мережах [8].

Команда Stop Fake однією з перших використала фактчекінг для боротьби з дезінформацією та однією з перших у світі звернула увагу на кремлівську пропаганду як системне явище, що невдовзі стане однією з провідних глобальних загроз. За словами директора проекту Kremlin Watch, чеського експерта Якуба Янди, Stop Fake поставив питання про російську дезінформацію на порядок денний у Європі. Крім того, саме Stop Fake, каже Янда, був одним із прообразів створення East StratCom Task Force, фактчекінгової ініціативи Європейського Союзу.

Команда Stop Fake не лише спростовує окремі фейки, а й створює архів пропаганди, аналізує та систематизує цю інформацію, розповідає про проблеми пропаганди на конференціях і семінарах в Україні та за її межами. Сайт Stop Fake працює на 13-ти мовах і розвінчує фейки, поширювані в цих країнах [14].

Загалом реакція України на російську дезінформацію є, здебільшого, децентралізованою і значною мірою здійснюється громадянським суспільством та ЗМІ, тоді як їхні російські опоненти є високоорганізованими та керованими державою інструментами.

Окрім того, варто згадати проекти заступника міністра інформаційної політики Дмитра Золотухіна. Серед них OSINT academ – освітній проект для журналістів, блогерів, громадських активістів, представників прес-служб і всіх, хто створює та поширює контент з важливих для українського суспільства питань, який пояснює методики проведення розслідувань та пошуку інформації з відкритих джерел.

Іншим важливим проектом є телеграм-канал «ЧЕРГОВИЙ ПО КРАЇНІ», в якому Д. Золотухін поширює власні розслідування внутрішніх російських політичних процесів та їхній вплив на Україну, пояснює російські інформаційні нарративи, освітлює основні політичні події ЄС та світу, що впливають на Україну.

Отже, в Україні існує низка державних органів та громадянських ініціатив, що дають відсіч російському інформаційному впливові. Проте варто визнати, що регулювання ЗМІ є необхідним, саме тому Україні варто звернутись до європейського досвіду та, за наявності сприятливих умов, зайнятись імплементацією подібних ініціатив з урахуванням українських реалій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Даценко А. Ю.* Європейський досвід протидії російській дезінформації періоду другої «холодної війни» / А. Ю. Даценко. – Міжнародні відносини. Серія політичні науки. – № 18–19. – 2018.
2. *Золотухін Д.* Протидія інформаційній агресії Росії на рівні законодавчих актів: Резолюція Європарламенту. Аналіз. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://detector.media/infospace/article/121555/2016-12-18-protidiya-informatsiini-agresii-rosii-na-rivni-zakonodavchikh-aktiv-rezolyutsiya-evroparlamentu-analiz/>.
3. *Кошик Іван.* «Як ЄС змушує соціальні мережі боротися з дезінформацією». – 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://geostrategy.ua/news/ak-es-zmusue-socialni-merezi-borotisa-z-dezinformacieu>.
4. *Паршикова А.* Міжнародний досвід протидії гібридним загрозам: законодавче регулювання та організації з питань стратегічних комунікацій // Європейський інформаційно-дослідницький центр. – 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29363.pdf>.
5. *Путин В. В.* Послание Федеральному Собранию Российской Федерации. 25 апреля 2005 года [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/22931>.
6. *Christopher Paul, Miriam Matthews.* The Russian «Firehose of Falsehood» Propaganda [Electronic resource]. – Access mode : https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/perspectives/PE100/PE198/RAND_PE198.pdf.
7. *Galeotti M.* Russian Political War: Moving Beyond the Hybrid / Mark Galeotti. – Hardcover, 18 Feb 2019.
8. *Zhdanova Mariia, Orlova Dariya.* Computational Propaganda in Ukraine: Caught Between External Threats and Internal Challenges – 2017 [Electronic resource]. – Access mode : <http://comprop.oii.ox.ac.uk/wp-content/uploads/sites/89/2017/06/Comprop-Ukraine.pdf>.
9. European Parliament resolution of 23 November 2016 on EU strategic communication to counteract propaganda against it by third parties [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2016-0441+0+DOC+XML+V0/EN>.
10. Meet 'East Stratcom' Team: EU Countering Russian Online Propaganda // EuBulletin.Com – 22.02.2016 [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.eubulletin.com/5329-meet-east-stratcom-team-eu-countering-russian-online-propaganda.html>.
11. Questions and Answers about the East StratCom Task Force [Electronic resource]. – Access mode : https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/2116/-questions-and-answers-about-the-east-stratcom-task-force_en.
12. Report on the implementation of the Communication «Tackling online disinformation: a European approach» // European Commission – 2018 [Electronic resource]. – Access mode :

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/report-implementation-communication-tackling-online-disinformation-european-approach>.

13. State of the Union 2018: European Commission proposes measures for securing free and fair European elections //European Commission. – Press release. – 12 September 2018 [Electronic resource]. – Access mode : http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-5681_en.htm.

14. Stop Fake 5 років: еволюція боротьби та протидії російській пропаганді в Україні // Stop Fake – Березень 24, 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.stopfake.org/uk/stopfake-5-rokiv-evolyutsiya-borotby-ta-protydiyi-rosijskij-propagandi-v-ukrayini-2/>.

Стаття надійшла до редколегії 10.12.2018

Прийнята до друку 20.12.2018

INFORMATION POLICY OF COUNTERACTION TO RUSSIAN PROPAGANDA IN UKRAINE

Kostiantyn Spivak, Maria Savruk

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universitetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
e-mail: m.savryk@ukr.net, kosspivak@gmail.com*

In this article the author examines the information policy of Ukraine that counters the information warfare of Russia, from the beginning of the formation of an independent Ukraine. It lasted with different intensity in different periods, but particularly exacerbated at the beginning of the XXI century. The illusions of peaceful co-operation gradually dispelled, and the beginning of the second Cold War became apparent. The war between the West and Russia is already going on, but it is not the war we are used to. Blood is no longer spilled, and opponents are maintaining almost continuous communication. The main purpose is not to seize territories, but to gain influence both on the enemy's political elites and upon the ordinary people.

What can be considered as a formal starting point of this war, which is predominantly in the information space, is the April message of the President of the Russian Federation Vladimir Putin to the Federal Assembly of the Russian Federation in 2005, in which he regarded the collapse of the USSR as «the greatest geopolitical catastrophe of the century».

Analyzing events that happened 15 years ago, one can easily find the origins of the Kremlin's modern revenge policy. Undoubtedly, Russia is conducting an aggressive geopolitical campaign to regain the status of a great power. However, the term «hybrid war», which has become widespread in recent years, does not reveal the full nature of the conflict, as it can range from green men's invasion up to fabricated news and bot activity on social media.

For a long time information manipulation and propaganda have been used to influence public consciousness. The use of new technologies has made the organization of such campaigns more accessible, more effective and risk-free. On the other hand, the use of technology leaves a trail for investigation and detection of these crimes.

This article covers the analysis of «information impact», the review of the current state of information confrontation between Russia and Ukraine, investigates the features of the Russian information influence and the main directions of counteracting information aggression.

Key words: propaganda; information war; information policy.